Dear friends

Ett femtonårigt samarbete mellan barn i Sydafrika och barn i Rinkeby

Gunilla Lundgren och Kerstin Gidfors

Teckningar gjorda av barn på en farm school utanför Grahamstown.

►År 1989 inledde Sveriges Författarförbund ett samarbete med det sydafrikanska författarförbundet Congress Of South African Writers (COSAW). Samarbetet började med resor, uppläsningar och möten i våra två länder. År1993 var vi beredda att göra en bok tillsammans. COSAW ville då göra en bok för barn, där barns egna tankar och liv kom till uttryck.

Till att börja med arbetade vi med gatubarn i Johannesburg. Men våra sydafrikanska samarbetspartners ansåg att vi skulle göra större nytta på landsbygden eftersom det är där de flesta barn bor. I Grahamstown hittade vi då en gräsrotsorganisation, *Sakhisizwe School Project (Sakhisizwe = Vi bygger landet* på isixhosa). Sakhisizwe hade en stark lokal förankring i Östra kapprovinsen och arbetade främst med att vidareutbilda lärare i isolerade och fattiga skolor på landsbygden.

IN OUR WORLD

Skolorna på landsbygden led av brist på allt, ofta fattades såväl lärare som böcker. Men vi såg inte som vår huvuduppgift att hålla workshops om hur man undervisar eller skriver skolböcker, istället ville vi göra en bok *tillsammans* med barn och lärare. Vi hoppades att det gemensamma arbetet skulle fungera som en konkret utbildning av oss alla inblandade. Under en månad arbetade vi i sju olika skolor på landsbygden och resultatet blev boken *In Our World***.** Det är en 50-sidig arbetsbok, till hälften skriven och tecknad av barn, till hälften menad att göras färdig av andra barn. I förordet skriver vi:

> *" Hello, sawubona, molo, xewani, goeie dag, dumela, lotjhani bantwana, rira vusa! This is your own special book. It is written and drawn by farm school children in the Eastern Cape. But the book is not finished. It will be a book about YOU.*
>
> *On the empty pages you will write about yourself and your life. You can use your home language, English or both. You can write about things you like or dislike.....*
>
> *When you have finished your part, this will be a beautiful book about you and the world. "*

Det blev en vacker och användbar bok. Tack vare att Sveriges Författarförbund fick stöd av SIDA kunde den tryckas i tre upplagor, den första kom 1995 och tredje 1998. Boken har använts med stor framgång i över hundra skolor i Sydafrika och i flera skolor i Sverige, bland annat i Rinkeby.

Samarbetet kring *In Our World* gällde inte bara arbetsboken, här ingick också brevväxling, utbyte av erfarenheter och lärare från Sverige och Sydafrika som besökte varandra.

Vårt samarbete med Sydafrika har varit en process i ständig förändring, vi har hela tiden fått hitta nya samarbetsformer och nya samarbetspartners. De här förändringarna har ibland varit påfrestande, men ibland har de gynnat arbetet. Många fler människor än vad vi hade planerat från början har ju dragits in i samarbetet och därigenom har ännu fler barn och lärare blivit involverade. Efter några år lämnade vi COSAW och övergick helt till Sakhisizwe och Sveriges författarförbunds roll togs över av Södra Afrika Kommittén i Halmstad. Sida stod dock fortfarande som finansiär.

SOME RIGHTS RESERVED
Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/
Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

NELSON MANDELA, HERDEPOJKEN SOM BLEV PRESIDENT

År 2000 utkom vår andra ”Sydafrika- bok”, *Nelson Mandela, herdepojken som blev president.* Vi arbetade med boken i fem skolor i Östra Kapprovinsen, bland annat i byn Qunu där Nelson Mandela växte upp. Den här gången skrev vi bokens text och lät de sydafrikanska barnen illustrera berättelsen. Boken trycktes i både en svensk och en engelsk upplaga (*Nelson Mandela, The Shepherd Boy who Became President* LL-förlaget) och den vann pris i Sverige som årets bästa faktabok för barn och ungdom år 2000.

WHO CAN CATCH THE OSTRICH?

Boken om Nelson Mandela har hård pärm och stort format. Nästa bok blev, på grund av penningbrist, mycket anspråkslösare. År 2002 utkom *Who Can Catch the Ostrich?* en bok med texter och bilder, åter igen, av barn från Östra Kapprovinsen och Rinkeby. Den boken innehåller ordspråk, sånger, gåtor och levnadsbeskrivningar på 22 språk, med en sammanhållande text på engelska. Vi hoppades hitta ett bokförlag som skulle ge ut den som en ”bredvidläsningsbok” i engelska, men den var alltför originell och passade inte in under någon utgivningsrubrik, så vi tryckte den själva på Författares Bokmaskin i Stockholm i en upplaga av 2 000 ex, varav hälften sändes till Sydafrika.

DEAR FRIENDS

Samarbetet fortsätter. I år, 2010, kommer vår fjärde bok och nu har vi lyckan att ingå i Bokförlaget Tranans Sydafrikasatsning. I ett flerårigt samarbetsprojekt mellan Bokförlaget Tranan i Sverige och New Africa Books i Sydafrika ska flera böcker ges ut, böcker som vänder sig till både barn och vuxna. Vårt bidrag blir en fotobok som kommer att heta *Dear friends*. Den bygger på ett samarbete mellan tolv- till fjortonåriga barn i Langa, en av Kapstadens kåkstäder, och barn i Rinkeby. Sjuttio barn har fått engångskameror för att dokumentera sin vardag. Utifrån sina egna foton har barnen sedan skrivit texter. Barnens foton och texter har skickats mellan våra länder och kontinuerligt satts upp på väggar i skolor och bibliotek. Här finns nu över 1 000 foton. Från dessa uttrycksfulla, intressanta, roliga, gripande brev, foton, dikter och levnadsbeskrivningar sätter vi nu samman boken *Dear friends*. Planen är att den ska tryckas i sommar och presenteras på bokmässan i Göteborg.

Barnen i Rinkeby går i Kvarnbyskolan, barnen i Langa har träffats på lördagarna i Vulindlela Reading Club. (*Vulindlela = Att öppna vägen* på isixhosa) Ansvarig för fotoarbetet har varit Hannah Mentz i Kapstaden och Per Englund i Rinkeby, ansvarig författare i Sydafrika är Sindiwe Magona, i Sverige är det vi två. Återigen hoppas vi att en så här vacker och annorlunda bok ska kunna användas i skolorna i våra två länder, både i engelskundervisningen och som inspiration till eget ord- och bildskapande. Mest av allt hoppas vi att den ska skänka glädje och skapa stolthet hos alla de barn, föräldrar och lärare som medverkat.

Pojke som deltar i workshop i Johannesburg, ett samarbete med organisationen Streetwise som arbetar med gatubarn.

Vi bor på varsin sida av ekvatorn

på samma jord

med samma sol och samma himmel.

När vi har vinter har ni sommar

när det snöar här simmar ni i Atlanten

när vi har höst har ni vår

när ni svettas i solen fryser vi i blåsten.

Den jord vi har tillsammans älskar vi.

Den jord vi har tillsammans

Till barnen i Sydafrika från Kadira, Melika

SOME RIGHTS RESERVED
Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/
Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.